

ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА

*Ковальова О.М., к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва
Тимченко С.В., магістрант
Сумський національний аграрний університет*

Рослинництво - провідна галузь аграрного виробництва. Його продукція має надзвичайно важливе народногосподарське значення. Одна частина продукції споживається в натуральному вигляді, друга частина використовуються як сировина для галузей легкої та харчової промисловості, а третя частина - як корми для тварин.

Враховуючи важливість галузі рослинництва для народного господарства, а також те, що сьогодні аграрне підприємництво здійснюється переважно саме в цій галузі, необхідно виявляти напрями подальшого підвищення ефективності підприємницької діяльності в галузі рослинництва.

Важливою умовою зростання економічної ефективності галузей рослинництва є підвищення урожайності всіх сільськогосподарських культур і зниження матеріально-грошових затрат на виробництво та реалізацію продукції.

Одним з головних факторів підвищення урожайності є впровадження науково обґрунтованих сівозмін, висаджування за найкращими попередниками. Розробляючи сівозміни, господарства повинні враховувати спеціалізацію, можливості по реалізації продукції, тобто попит на неї, створення потрібної кормової бази для тваринництва і досягнення максимального виходу продукції при мінімальних затратах. Науково обґрунтовані сівозміни є основою правильної організації земельної території господарства та найбільш ефективного використання засобів виробництва. Далі ці вчені відмічають, що наступним важливим чинником підвищення кількості та якості сільськогосподарської продукції є добрива. Їх раціональне використання покращує родючість ґрунтів, підтримує позитивний баланс біогенних елементів та гумусу. Вчені стверджують, що близько 50 % загального врожаю одержують за рахунок добрив. Іншими заходами для підвищення урожайності вчені вважають: зниження кислотності ґрунту, боротьба з бур'янами, хворобами та шкідниками рослин, вибір найвдаліших сортів, дотримання оптимальних строків посіву, норм висіву й посадки та ін.

Оскільки на рівень урожайності сільськогосподарських культур вагомий вплив, зазвичай, мають природно-кліматичні умови, то одним з напрямів підвищення урожайності є застосування на Півдні країни систем зрошувального землеробства, запровадження високопродуктивних, стійких до посухи сортів і гібридів, а на Півночі в регіонах з підвищеною вологістю ґрунту доцільним є осушення земель.

Окрім заходів інтенсифікації, спрямованих на підвищення урожайності, слід застосовувати заходи, спрямовані на зниження виробничих витрат. Одним з таких заходів є впровадження комплексної механізації виробництва.

Для формування системи машин для застосування комплексної механізації необхідні великі суми фінансових ресурсів. Однак не всі вітчизняні аграрні підприємства мають достатньо власних коштів для цього, а кредити майже недоступні. Отже для досягнення мети по збиранню врожаю в оптимальні терміни сільськогосподарським виробникам доцільно створювати кооперативи. Так, існує пропозиція створювати, як у західних країнах, машинні ринги, гуртки з обміну технікою та машинні товариства, що функціонують на кооперативних засадах. Дані об'єднання організовують раціональне використання техніки шляхом надання послуг як членам кооперативу, так і третім особам. Члени-власники кооперативу, які не володіють сільськогосподарськими машинами, отримують можливість забезпечити високу якість власної продукції завдяки вчасному виконанню робіт та низькій її собівартості. З огляду на велику кількість членів досягається практично повне сезонне використання дорогої та продуктивної техніки й зниження на 10-12 % експлуатаційних витрат [2].

Також на зменшення виробничих витрат суттєво впливає сучасна система точного землеробства, яка дозволяє зменшити витрати на добрива, палива, насіннєвий матеріал, і водночас, забезпечити високі врожаї культур. Ця технологія полягає в ефективному використанні кожної окремої ділянки землі. Вона передбачає поділ кожного поля квадратами на гектари і збір інформації про кожну ділянку, зокрема про кількість поживних речовин (фосфору, калію, азоту, мікро- та мікроелементів). На підставі зібраної інформації приймається рішення про необхідний захід, що треба провести саме для конкретної ділянки землі для отримання від неї максимального ефекту. Визначається кількість насінин, добрив і їх кількість для досягнення найкращого ефекту при мінімальних затратах. Технологія передбачає здійснення диференційованого посіву, тобто використання на одному полі різних норм висіву насіння в залежності від рельєфу, агрохімічного аналізу, врожайності та інших показників. В цьому і є головна користь від технології точного землеробства, оскільки внаслідок точного розрахунку потреби в насінні, пальному, добривах, засобах захисту рослин зменшуються їх перевитрати.

Окрім заходів, спрямованих на підвищення урожайності та зниження витрат, слід знаходити й інші заходи, спрямовані на підвищення ефективності підприємницької діяльності.

До таких заходів для підвищення ефективності підприємницької діяльності в галузі рослинництва можна віднести:

- розширення можливостей вертикальної інтеграції в напрямку об'єднання сільськогосподарських та переробних підприємств з метою отримання продукції із сировини сільського господарства та вилучення більшої економічної вигоди при взаємній матеріальній заінтересованості;
- диверсифікація виробничої діяльності, яка «...дозволяє підприємствам аграрної сфери швидко перебудовуватися в залежності від умов господарювання, знижувати ризики, гнучко реагувати на мінливу структуру попиту, зберігати і найбільш ефективно використовувати кадрові, матеріальнотехнічні та фінансові ресурси. Диверсифікація передбачає пошук аграрним підприємством незайнятої ринкової ніші, що дає можливість максимізувати прибуток» [1, с. 177]. Внаслідок диверсифікації можна відкривати виробництва з переробки або з реалізації своєї продукції, що розширює можливості реалізації більшого обсягу за нижчими цінами, оскільки відсутні посередники;
- планування термінів продаж, від яких суттєво залежать ціни реалізації рослинницької продукції. Оптимальними термінами є весняно-літній період, коли зростають ціни на урожай попереднього року.

Література

1. Білоусько Т. Ю., Литвинова О. М. Диверсифікація аграрних підприємств як фактор підвищення конкурентоспроможності. *Фундаментальні та прикладні проблеми підприємницької діяльності в аграрному секторі* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., 24 квітня 2015 р. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків: ХНАУ, 2015. С. 177-180.

2. Жибак М. М., Федуняк І. О. Основні напрями підвищення ефективності функціонування аграрних формувань з виробництва продукції рослинництва. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7029> (дата звернення: 17.10.2020). DOI: [10.32702/2307-2105-2019.5.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.5.6)